

ISSN 2223-3822

Holych, N., & Panukhnyk, O. (2019) Protsets detsentralizatsii yak chynnyk rozvytku biznes-sередovyscha terytorialnykh hromad [The decentralization process as a factor for the development of the territorial community business environment]. *Sotsialno-ekonomichni problemy i derzhava* [Socio-Economic Problems and the State] (electronic journal), Vol. 21, no. 2, pp. 112-121. Available at: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2019/19hmvstg.pdf>

SEPS

Journal

Socio-Economic
Problems and the State

ПРОЦЕС ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ БІЗНЕС-СЕРЕДОВИЩА ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Наталія Голич*, Олена Панухник**

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя,
вул. Руська, 56, м. Тернопіль, Україна, 46001

*e-mail: natak93@gmail.com

**e-mail: panukhnyk@gmail.com

Article history:

Received: October, 2019

1st Revision: October, 2019

Accepted: November, 2019

JEL classification:

R23

O18

UDC:

352

336

DOI:

<https://doi.org/10.33108/sepd2019.02.112>

Анотація. У статті подано огляд сучасних підходів до розгляду поняття «децентралізація влади». Систематизовано сутність децентралізації як політико-правової реформи. Досліджено специфіку впливу децентралізації на стимулювання економічного розвитку бізнес-середовища територіальних громад; розглянуто позиції України у міжнародних рейтингах щодо оцінки індикаторів розвитку бізнес-середовища на місцях. На основі проведеного аналізу окреслено перспективи розвитку бізнес-середовища територіальних громад в умовах проведення реформи децентралізації.

Ключові слова: децентралізація, підприємство, малий бізнес, територіальна громада.

1. Постановка проблеми.

Питання децентралізації влади завжди було актуальним в науці та практиці державотворення нашої країни ще з моменту проголошення незалежності України. Користуючись досвідом розвинутих європейських країн, Україна починаючи із 2014 року на основі реформи децентралізації влади, прагне забезпечити самостійність

Голич Н., Панухник О. Процес децентралізації як чинник розвитку бізнес-середовища територіальних громад. *Соціально-економічні проблеми і держава*. 2019. Вип. 2 (21). С. 112-121. URL: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2019/19hmvstg.pdf>

This open access article is distributed under a Creative Commons Attribution (CC-BY) 4.0 license.

та заможність своїх регіонів. У процесі децентралізації чи не найважливішим етапом є створення спроможних об'єднаних територіальних громад (ОТГ), які володіли б об'єктами соціальної інфраструктури, матеріальними, фінансовими та земельними ресурсами. Зосереджена в ОТГ місцева влада може та повинна створювати сприятливі умови для економічного зростання на місцях, задіювати всі важелі для залучення інвестицій, розвитку малого та середнього бізнесу, сприяти зайнятості населення та й, загалом, саме місцева влада найкраще може реформувати соціальний, політичний та економічний стан розвитку в регіонах країни.

2. Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Для країни, яка обирає шлях прогресу, децентралізація є закономірною реформою. В Україні питання проведення реформи децентралізації влади розглядалися ще із середини 90-их років ХХ ст., але лише у 2014 році було ухвалено базові нормативні документи, окреслено певне бачення реформи територіально-адміністративного устрою та місцевого самоврядування, що й створило передумови для реальних кроків децентралізації. Значна увага науковців, а саме С. Шульц, О. Кириленко, М. Лучка, Ю. Панейка, О. Чугунова, З. Варналія, С. Мочерного та ін., була прикута до розгляду теоретичних і практичних аспектів процесу формування нової системи адміністративно-територіального устрою України. На сьогодні актуальність наукової дискусії лише зростає в контексті здійснених реформ. Процес формування об'єднаних територіальних громад також розглянуто у різноманітних нормативно-правових актах України.

Незважаючи на значну кількість наукових розробок з питань системного реформування первинного рівня адміністративно-територіального устрою нашої держави, потребують подальшого аналізування питання створення підґрунтя до формування дієвих стимулів для саморозвитку об'єднаних територіальних громад, зокрема, щодо активізації ведення малого та середнього бізнесу на місцях.

3. Постановка завдання.

Метою статті є дослідження процесу децентралізації влади, аналіз основних результативних показників функціонування об'єднаних територіальних громад як фактору впливу на розвиток бізнес-середовища на місцях.

4. Виклад основного матеріалу.

Сучасні глобальні виклики та складнощі реформування національної економіки зумовлюють потребу пошуку нових можливостей для розвитку регіону первинних територіальних утворень. За таких умов виникає нагальна потреба у новому баченні вирішення проблем на місцях, посиленні ролі органів місцевого самоврядування у плануванні і розвитку області та залучення бізнес-середовища територіальних громад як важливого суб'єкта регіонального розвитку в області, що відповідає принципам реформи децентралізації влади. Від вирішення того, наскільки місцева влада може створити сприятливі умови для економічного зростання на місцях, задіяти всі важелі для залучення інвестицій, розвитку малого та середнього бізнесу залежить добробут місцевих мешканців, гарантії щодо поповнення місцевого бюджету, темпи зростання надходжень до державного бюджету, а отже – й зростання добробуту країни в цілому. Процес децентралізації влади охоплює широкий спектр діяльності – від розвитку політичної свідомості громадян до вирішення ряду економічних питань розвитку певної територіальної громади.

Децентралізація, реформування місцевого самоврядування та територіальна

організація влади в Україні – це поштовх до формування дієвих стимулів розвитку регіонів, для успішного здійснення реформ на місцевому, регіональному рівні та є реальним підґрунтям до саморозвитку об'єднаних територіальних громад, які будуть спроможні надавати населенню якісні та доступні послуги (у сферах – охорони здоров'я, освіти, адміністративних послуг та ін.).

Поняття «децентралізація» сьогодні дуже часто застосовується різними політологами, науковцями, вченими, які трактують своє бачення даного поняття. Так, наприклад, на офіційному урядовому сайті, присвяченому реформі децентралізації влади, децентралізація визначена як передача значних повноважень та фінансів від державної влади органам місцевого самоврядування, аби якомога більше повноважень мали ті органи, що ближче до людей, де такі повноваження можна реалізовувати найбільш успішно [1].

Економічна енциклопедія за редакцією С. Мочерного надає таке визначення децентралізації – це передача функцій управління від центральних органів влади місцевим органам, розширення кола повноважень нижчестоящих органів управління за рахунок вищестоящих [2].

Словник іншомовних слів за редакцією С. Єрмоленка визначає, що децентралізація – це система управління, при якій частина функцій центральної влади переходить до місцевих органів самоврядування; це розширення прав низових органів управління; це скасування або послаблення централізації [3].

Слід відзначити, що термін «децентралізація» походить від терміну «централізація», який у свою чергу, як зазначає Словник іншомовних слів (від лат. Centralis – серединний) означає зосередження керівництва, управління в єдиному центрі [4] чи, як трактує Великий тлумачний словник сучасної української мови – це зосередження більшої частини державних функцій у віданні центральних установ [5].

Виходячи з такого тлумачення «централізації» і з того, що префікс «де» з латинської мови означає певне скасування чи заперечення, в словниковій літературі термін «децентралізація» характеризується як знищення, скасування або послаблення централізації [6].

При характеристиці децентралізації державної влади варто погодитися з висловленою у науці конституційного права позицією про те, що у своїй функціональній складовій децентралізація не є механічною передачею повноважень від держави до органів місцевого самоуправління і місцевих органів виконавчої влади. Децентралізація є складним комплексним процесом, який має на меті формування нової якості державної влади, створення нових інститутів влади, повніше залучення громадян до управління територіями свого проживання, розвиток приватної ініціативи та, як наслідок, вдосконалення життєвого простору громадян. Це своєрідна розбудова громадянського суспільства (створення політичної, фінансової, адміністративної інфраструктури) самою державою шляхом передачі платникам податків права розпоряджатися сплаченими коштами на власний розсуд і під власну відповідальність.

Процес утворення об'єднаних територіальних громад – це дуже важливий етап змін в економіці як громади, регіону, так і країни загалом.

Створення самодостатніх ОТГ, які б володіли відповідними матеріальними, фінансовими, земельними ресурсами, об'єктами соціальної інфраструктури, необхідними для поліпшення забезпечення потреб громадян, оперативного та якісного надання їм базових соціальних та адміністративних послуг, створення умов для сталого розвитку відповідних територій, більш ефективного використання бюджетних коштів є головним завданням децентралізації, яку розпочато в Україні.

Загалом, процес децентралізації влади був розпочатий Урядом України в 2014 році. Ще 1 квітня 2014 року розпорядженням Кабінету Міністрів України № 333-р було схвалено Концепцію реформування місцевого самоврядування та територіальної

організації влади в Україні. Це дало поштовх довгоочікуваним трансформаціям, націленим на покращення надання послуг шляхом створення кращих інституцій, які сприятимуть розвитку на місцях [7]. Однак, варто зазначити, що це була не перша спроба розпочати таку потрібну для країни реформу. Основна мета та цілі проведеної реформи децентралізації в Україні наведені на рисунку 1.

Рис. 1. Основна мета та цілі процесу децентралізації в Україні

Примітка: сформовано авторами на основі джерела [9]

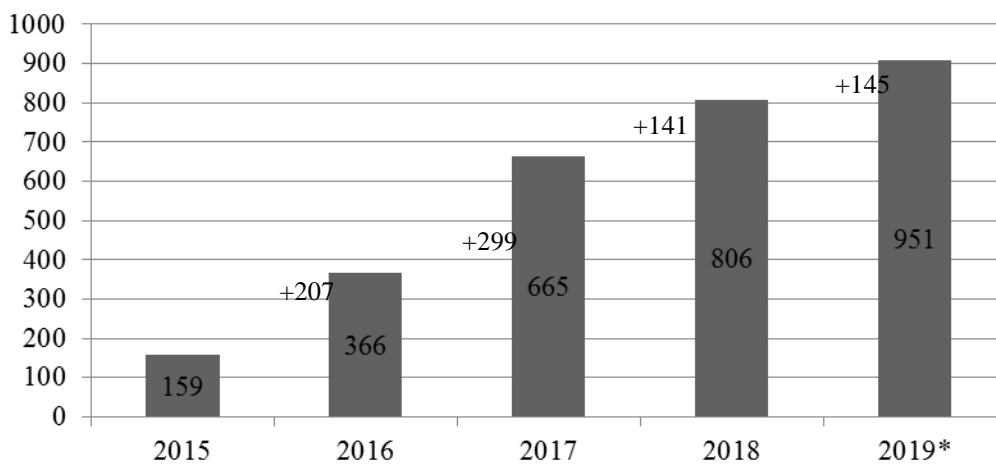
На даний момент, в Україні нараховується близько 30 тисяч населених пунктів (приблизно 28 376 сіл, 883 селищ та 461 міст) [8], що ускладнює процес децентралізації влади, розпоршує матеріальні ресурси, які повинні бути спрямовані на виконання органами місцевого самоврядування (ОМС) своїх повноважень щодо надання мешканцям територіальних громад якісних та доступних публічних послуг.

Унаслідок проведення реформи, територія України була поділена на громади. Громада є первинною одиницею у системі адміністративно-територіального устрою

України. Декілька громад відповідно формують район. Усі питання щодо утворення, ліквідації, встановлення та зміни меж, найменування і перейменування громад, районів, областей та інше визначаються законом, тобто зберігається основний принцип територіальних спільнот – добровільність їх утворення.

Територіальні громади, здійснюючи свою діяльність, мають мати адміністративний центр – населений пункт, який має розвинену інфраструктуру і, як правило, розташований найближче до географічного осередку спільноти.

Треба відзначити, що станом на початок вересня 2019 року вже створено 951 об'єднану територіальну громаду, з яких 69 – очікують рішення Центральної виборчої комісії про призначення перших виборів (рис. 2) [10]. Реформа децентралізації надала ОТГ більше можливостей, у той же час збільшивши їхню відповідальність за надання послуг на місцевому рівні. Такі теперішні зміни створили нові юридичні, економічні, соціальні та психологічні умови, які вимагають від мешканців громад, місцевої влади та бізнесу адаптації до процесів об'єднання.

Рис. 2. Динаміка формування об'єднаних територіальних громад в Україні (2015-2019 рр.)

*Примітка: сформовано авторами на основі джерела [10];
станом на 10.09.2019 р.

Найкращі результати у загальному рейтингу областей щодо формування спроможних громад показали Житомирська, Чернігівська, Хмельницька, Запорізька та Дніпропетровська області. Найнижчі результати спостерігаються у Львівській, Київській, Кіровоградській, Вінницькій та Закарпатській областях. Всього за перспективними планами в Україні повинно бути створено 1304 об'єднаних територіальних громади [10].

Щоб ОТГ працювала успішно та максимально ефективно використала свої ресурси для розвитку, необхідно чітко зрозуміти, що процес децентралізації влади на місцях – це не просто розширення територій завдяки укрупненню селищ та збільшення кількості мешканців. Об'єднана територіальна громада виходить на якісно новий рівень свого існування. Розвиток територіальних громад формується в процесі продуктивної діяльності їх складових елементів і структур, розташованих у просторі громад і процесів, спрямованих на виробництво, розподіл і споживання продукції, товарів і послуг відповідно до потреб і цілей розвитку громад і регіону в цілому.

Із започаткуванням процесу об'єднання територіальних громад, кожна громада має у своєму розпорядженні фінансові ресурси, які складаються з власних доходів та коштів переданих з державного бюджету, основна сума грошей отримана за рахунок місцевих податків та зборів. Так, наприклад, за результатами аналізу I півріччя (січень-

червень 2019 року) з'ясовано, що основними статтями доходів в ОТГ Тернопільської області є податок доходів фізичних осіб (61,7 %), єдиний податок (16,5 %), податок на майно (10,7 %), акциз (7,7 %) та інші надходження, які складають 3,4 % від загального бюджету. Порівняно з аналогічним періодом 2018 року загальні доходи об'єднаних територіальних громад збільшилися на 18 %.

Сьогодні питання підвищення рівня фінансової спроможності громади вирішують шляхом розвитку економіки на своїх територіях, забезпечення стратегічного управління розвитком територій, популяризації територій, сприяння залученню інвестицій, підтримки місцевого бізнесу та розвитку галузей. Кожна з громад визначає пріоритетні галузі на своїх територіях, зокрема сільські території надають перевагу розвитку галузей АПК, фермерству для вирощування тих культур, які є характерними для певної території. Протягом останнього періоду найбільше зростання бюджетів ОТГ показали ті громади, в складі котрих є потужні підприємства, малий та середній бізнес. Тому сьогодні кожна створена громада першочергово має на меті дати більше можливостей для сприяння розвитку бізнесу на своїх територіях. Для цього керівництво ОТГ здійснює посилення стратегічної визначеності щодо економічного середовища, обсягів попиту, перспектив постачання ресурсів, інфраструктурного забезпечення; спрощення адміністративних процедур завдяки розширенню повноважень самоврядування; збільшення фінансового ресурсу місцевого бюджету, який може спрямовуватись на проекти з підтримки бізнесу; оптимізацію спрямування ресурсів на місцевий розвиток завдяки можливостям вільного вибору пріоритетів розвитку в рамках стратегічного розвитку ОТГ; поліпшення якості технічної інфраструктури (доріг, електро- і водопостачання, телекомунікацій, транспортного сполучення тощо); реалізацію спеціальних програм щодо сприяння розвитку економічної діяльності на території громади; створення нових кластерів і точок зростання внаслідок зміни ресурсних потоків, інфраструктури, зростання місткості внутрішнього ринку через збільшення купівельної спроможності громади та надає можливості реалізації масштабних проектів на основі участі в міжрегіональній і міжнародній співпраці.

Детальний аналіз фінансової спроможності громад Тернопільської області можна прокоментувати за допомогою аналітичних показників, що характеризують виконання бюджетів об'єднаних територіальних громад, які підготовлені експертами Програми «U-LEAD з Європою» та SKL International. Всі показники в межах області було систематизовано у розрізі чотирьох груп, які характеризують фінансові аспекти діяльності об'єднаних територіальних громад:

1) доходи на душу населення (співвідношення обсягу надходжень доходів загального фонду без трансфертів до кількості мешканців відповідної ОТГ);

2) рівень дотаційності бюджетів (співвідношення обсягу базової чи реверсної дотації до суми доходів загального фонду ОТГ без урахування субвенцій з державного бюджету);

3) питома вага видатків на утримання апарату управління у фінансових ресурсах ОТГ (відсоткова частка видатків на утримання апарату управління органів місцевого самоврядування у сумі доходів загального фонду без урахування трансфертів з державного бюджету);

4) питома вага заробітної плати у видатках загального фонду (відсоткова частка проведених із загального фонду бюджету видатків на заробітну плату з нарахуваннями до обсягу видатків загального фонду бюджету без урахування трансфертів, перерахованих з бюджету ОТГ до інших бюджетів).

Станом на 1 липня 2019 року середній показник доходів загального фонду (без трансфертів) на одного мешканця по 49 об'єднаних територіальних громадах Тернопільської області склав 1 378,3 грн. Незмінними лідерами залишилися

Байковецька ОТГ (5 715,9 грн), Настасівська ОТГ (3 560,8 грн) та Тернопільська ОТГ (3 173 грн).

Серед ОТГ області 42 громади отримують з державного бюджету базову дотацію, 4 перераховують реверсну дотацію. Найвищий рівень дотаційності спостерігався у Колиндянській громаді, у якої обсяг базової дотації у загальній сумі доходів становить 53,8 %.

Найбільша питома вага видатків на утримання апарату управління у доходах загального фонду (без урахування трансфертів) припадає на бюджет Лопушненської ОТГ – 89,0 %, найменша на бюджет Тернопільської ОТГ – 8,4 %. В середньому, по всіх ОТГ Тернопільської області питома вага заробітної плати у видатках загального фонду становить 76,8 %. Найвищий показник видатків у Дорогичівській ОТГ – 90,8 %, найнижчий у Тернопільській ОТГ – 43,1 % [1].

Такі позитивні зміни у бюджеті громад та підтримка з боку держави формують сприятливий клімат для розвитку бізнесу на території області. Так, наприклад, у 2018 році в області здійснювали господарську діяльність 4778 малих підприємств та 261 середнє підприємство, що відповідно на 297 та 34 підприємств більше, ніж у 2017 році. У структурному розподілі частка малих підприємств від загальної кількості підприємств області становить 94,7 %, а частка середніх підприємств – 5,2 %. В результаті збільшилася кількість найманих працівників на малих та середніх підприємствах близько до 70 тис. осіб (у т.ч., на малих 25,9 тис. осіб та на середніх – до 44 тис. осіб), обсяг реалізованої продукції у 2018 році підприємствами малого та середнього бізнесу становив 64 млрд грн (що становить 90,9 % загального обсягу реалізації продукції підприємствами області), зокрема малими підприємствами – 21 184,5 млн грн та середніми – 42 820,4 млн грн.

Від діяльності суб'єктів малого і середнього підприємництва до зведеного бюджету в 2018 році надійшло майже 3,98 млрд грн (зокрема від суб'єктів малого підприємництва 2,0 млрд грн), що на 23,6 % більше, ніж у 2017 році. Підприємницькими структурами Тернопільської області впродовж 2018 року за рахунок реєстрації суб'єктів підприємницької діяльності створено понад 8,3 тис. робочих місць [8].

Доцільно зазначити, що внаслідок тих змін, які відбуваються сьогодні в результаті реформування влади, відбуваються позитивні зрушення загалом в сприятливості умов для ведення малого та середнього бізнесу за розрахунками міжнародних організацій, тобто за міжнародними рейтингами. Найбільш відомим таким рейтингом є рейтинг «Ведення бізнесу» (англ. Doing Business) – це щорічне дослідження групи Світового банку, що оцінює сприятливість умов господарювання малих та середніх підприємств у 190 країнах за 10 індикаторами [11].

Якщо аналізувати дані цього рейтингу, Україна значно покращила свої позиції. В результаті децентралізації влади на місцях, Україна у 2019 році за індикаторами дослідження здобула такі результати: реєстрація підприємств – 56 місце, отримання дозволів на будівництво – 30 місце, підключення до системи електропостачання – 135 місце, реєстрація власності – 63 місце, кредитування – 32 місце, захист інвесторів – 72 місце, оподаткування – 54 місце, міжнародна торгівля – 78 місце, забезпечення виконання контрактів – 57 місце та вирішення проблем неплатоспроможності – 145 місце.

Загальна позиція України в міжнародному рейтингу «Doing Business» у 2019 році становить 71 місце (зазначимо, що у 2016 році – 83 місце, 2017 році – 80 місце, 2018 році – 76 місце), тобто показник Doing Business 2019 порівняно із попереднім роком покращився на 0,94 % (у 2018 році – 67,31 % та у 2019 році – 68,25 %).

Рейтинг «Doing Business» є потужним інструментом аргументації необхідності проведення реформ в різних країнах світу, він фокусується на умовах ведення бізнесу,

оцінює адміністративні бар'єри, які долає підприємство протягом усього періоду функціонування.

Отже, децентралізація як одна із пріоритетних реформ в Україні передбачає підвищення ролі регіональних органів державної влади та місцевого самоврядування у здійсненні економічних і структурних реформ. Вона прискорює диверсифікацію економіки територій, оптимізацію управління державним і комунальним майном, розвиток міжрегіонального і транскордонного співробітництва у різних сферах суспільного життя. Особливістю децентралізації влади в Україні є те, що одночасно тривають процеси реформи місцевого самоврядування, територіальної організації виконавчої влади, адміністративно-територіального устрою та державної регіональної політики.

5. Висновки та перспективи подальших досліджень в даному напрямку.

Таким чином, процес децентралізації влади в Україні та реформування місцевого самоврядування мають сприяти передачі державою органам місцевого самоврядування повноважень, запровадженню повноцінного самоврядування на рівні областей і районів, втіленню принципу субсидіарності як способу подолання конфлікту інтересів між місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування, залученню населення до вирішення питань громадського управління, підвищенню якості рівня життя жителів громад і розвитку потенціалу окремих елементів системи суспільного устрою, самоорганізації населення, породженню відчуття «спільної справи» в обох сторін та інше.

За таких умов децентралізацію слід розглядати як фактор, який прямо впливає на розвиток бізнес-середовища у регіонах та на умови ведення малого та середнього бізнесу на місцях.

Author details (in Russian)

ПРОЦЕСС ДЕЦЕНТРАЛИЗАЦИИ КАК ФАКТОР РАЗВИТИЯ БИЗНЕС-СРЕДЫ ТЕРРИТОРИАЛЬНЫХ ОБЩЕСТВ

Наталья Голич*, Елена Панухник**

*Тернопольский национальный технический университет имени Ивана Пулюя
ул. Русская, 56, г. Тернополь, 46001, Украина*

*e-mail: natakv93@gmail.com

**e-mail: panukhnyk@gmail.com

Аннотация. В статье представлен обзор современных подходов к рассмотрению понятия «децентрализация власти». Систематизированы сущность децентрализации как политико-правовой реформы. Исследована специфика влияния децентрализации на стимулирование экономического развития бизнес-среды территориальных общин; рассмотрены позиции Украины в международных рейтингах по оценке индикаторов развития бизнес-среды на местах. На основе проведенного анализа обозначены перспективы развития бизнес-среды территориальных общин в условиях проведения реформы децентрализации.

Ключевые слова: децентрализация, предприятие, малый бизнес, территориальная община.

Author details (in English)

THE DECENTRALIZATION PROCESS AS A FACTOR FOR THE DEVELOPMENT OF TERRITORIAL COMMUNITIES' BUSINESS ENVIRONMENT

Nataliia Holych*, Olena Panukhnyk**

Ternopil Ivan Puluj National Technical University

56 Ruska str., 46001, Ternopil, Ukraine

*e-mail: natakv93@gmail.com**e-mail: panukhnyk@gmail.com

Abstract. An overview of modern approaches to the concept of "decentralization of power" is given in the article. The essence of decentralization as a political and legal reform has been systematized. The decentralization specific influence on the stimulation of economic development of territorial communities' business environment is investigated; Ukraine's position in international rankings based on the assessment of business environment development indicators is described. Prospects for the development of territorial communities' business environment under conditions of decentralization reform are outlined based on the conducted analysis.

Keywords: decentralization, enterprise, small business, territorial community.

Appendix A. Supplementary material

Supplementary data associated with this article can be found, in the online version, at

<http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2019/19hvnstg.pdf>

Funding

The authors received no direct funding for this research.

Citation information

Holych, N., & Panukhnyk, O. (2019) Protses detsentralizatsii yak chynnyk rozvytku biznes-seredovyshcha terytorialnykh hromad [The decentralization process as a factor for the development of the territorial community business environment]. *Sotsialno-ekonomichni problemy i derzhava* [Socio-Economic Problems and the State] (electronic journal), Vol. 21, no. 2, pp. 112-121. Available at: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2019/19hvnstg.pdf>

Використана література:

1. Офіційний державний сайт України «Децентралізація в Україні». URL: <https://decentralization.gov.ua/about> (дата звернення: 22.08.2019).
2. Економічна енциклопедія: у трьох томах. Т. 1 / ред. кол.: С. В. Мочерний (відп. ред) та ін. Київ : ВЦ «Академія», 2000. 864 с.
3. Бирик С. П., Сюта Г. М. Словник іншомовних слів: тлумачення, словотворення та слововживання / за ред. С. Я. Єрмоленко. Харків : Прапор, 2012. 623 с.
4. Морозов С. М., Шкарапута Л. М. Словник іншомовних слів. Київ : Наук. думка, 2000. 680 с.
5. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. Київ : Ірпінь: ВТФ «Перун», 2004. 1440 с.
6. Словник іншомовних слів: 23 000 слів та термінологічних словосполучень / уклад. Л. О. Пустовіт та ін. Київ : Довіра, 2000. 1018 с.
7. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 01.04.2014 № 333-р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80> (дата звернення: 03.09.2019).
8. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 01.09.2019).
9. Паспорт реформ: децентралізація влади та регіональний розвиток. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/57-pasport-reformi-decentralizatsiya-zagalniy.pdf> (дата звернення: 25.08.2019).
10. Моніторинг процесу децентралізації влади та реформування місцевого самоврядування станом на 10 вересня 2019 року // Офіційний державний сайт України «Децентралізація в Україні». URL: <https://storage.decentralization.gov.ua/uploads/library/file/414/10.09.2019.pdf> (дата звернення: 12.09.2019).

11. Doing Business 2019. Training for Reform // 2019 International Bank for Reconstruction and Development // The World Bank. URL: https://www.doingbusiness.org/content/dam/doingBusiness/media/Annual-Reports/English/DB2019-report_web-version.pdf (дата звернення: 03.09.2019).

References

1. The Official State site of Ukraine «Decentralization in Ukraine». Available at: <https://decentralization.gov.ua/about> (access date August 22, 2019).
2. Mochernyj, S. V. (Ed.) (2000) *Ekonomichna encyklopedija* [Economic Encyclopedia]. (Vols. 1=3), VC «Akademija», Kyiv, Ukraine, 864 p.
3. Bybyk, S. P, & Sjuta, Gh. M. (2012) *Slovnyk inshomovnykh sliv: tlumachennja, slovotvorennja ta slovovzhyvannja* [Dictionary of foreign words: interpretation, word-formation and word-formation], Jermolenko, S. Ja. (Ed.), Prapor, Kharkiv, Ukraine, 623 p.
4. Morozov S. M., Shkaraputa L. M. (2000) *Slovnyk inshomovnykh sliv*, Naukova dumka, Kyiv, Ukraine, 680 p.
5. Busel, V. T. (Ed.) (2002) *Velykyj tlumachnyj slovnyk suchasnoji ukrajinsjkoji movy* [Great explanatory dictionary of modern Ukrainian language], VTF «Perin», Irpin, Kyiv, Ukraine, 1440 p.
6. Pustovit, L. O. (2000) *Slovnyk inshomovnykh sliv: 23 000 sliv ta terminologichnykh slovopoluchen*, Dovira, Kyiv, Ukraine, 1018 p.
7. Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy Pro skhvalennia Kontseptsii reformuvannia mistsevoho samovriaduvannia ta terytorialnoi orhanizatsii vlady v Ukraini: vid 1 kvitnia 2014 roku, № 333-r [Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine On Approval of the Concept of Reforming Local Self-Government and Territorial Organization of Power in Ukraine from 2014, April 1. Available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80> (access date September 3, 2019).
8. The Official site of the State Statistics Service of Ukraine, available at: http://database.ukrcensus.gov.ua/MULT/Dialog/statfile_c.asp (access date September 1, 2019).
9. Passport reform: detsentralizatsiia vlady ta rehionalnyi rozvytok. Available at: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/57-pasport-reformi-decentralizatsiya-zagalniy.pdf> (access date August 25, 2019).
10. Monitorynh protsesu detsentralizatsii vlady ta reformuvannia mistsevoho samovriaduvannia stanom na 10 veresnia 2019 roku // Ofitsiyni derzhavnyi sait Ukrainy «Detsentralizatsiia v Ukraini». [Monitoring the process of decentralization of power and reform of local self-government as of September 10, 2019 // The Official State site of Ukraine «Decentralization in Ukraine»]. Available at: <https://storage.decentralization.gov.ua/uploads/library/file/414/10.09.2019.pdf> (access date September 12, 2019).
11. Doing Business 2019. Training for Reform // 2019 International Bank for Reconstruction and Development // The World Bank. Available at: https://www.doingbusiness.org/content/dam/doingBusiness/media/Annual-Reports/English/DB2019-report_web-version.pdf (access date September 3, 2019).

© 2019 Socio-Economic Problems and the State. All rights reserved.
 This open access article is distributed under a Creative Commons Attribution (CC-BY) 4.0 license.
 You are free to:
 Share — copy and redistribute the material in any medium or format Adapt — remix, transform, and build upon the material for any purpose, even commercially.
 The licensor cannot revoke these freedoms as long as you follow the license terms.
 Under the following terms:
 Attribution — You must give appropriate credit, provide a link to the license, and indicate if changes were made.
 You may do so in any reasonable manner, but not in any way that suggests the licensor endorses you or your use.
 No additional restrictions
 You may not apply legal terms or technological measures that legally restrict others from doing anything the license permits.

Socio-Economic Problems and the State (ISSN: 2223-3822) is published by Academy of Social Management (ASM) and Ternopil Ivan Pul'uj National Technical University (TNTU), Ukraine, Europe.

Publishing with SEPS ensures:

- Immediate, universal access to your article on publication
- High visibility and discoverability via the SEPS website
- Rapid publication
- Guaranteed legacy preservation of your article
- Discounts and waivers for authors in developing regions

Submit your manuscript to a SEPS journal at <http://sepd.tntu.edu.ua>

